SchoonePC Computerbijbel Windows 11

Menno Schoone

SchoonePC

Computerbijbel voor Windows 11

37^e druk

Menno Schoone

www.SchoonePC.nl

Dit is een uitgave van SchoonePC, Rotterdam www.schoonepc.nl boek@schoonepc.nl

Deze computerbijbel dragen wij op aan onze geliefde vader Loek Schoone. Hij heeft ons voorgeleefd hoe iets groots kan worden bereikt door met vasthoudendheid te blijven bouwen. Dit heeft geresulteerd in de succesvolle SchoonePC-website, -nieuwsbrief, -instructievideo's en -computerbijbel. Vanaf de zijlijn was hij onze grootste fan!

Redactie en opmaak: Astrid Schoone Omslagontwerp: Ruud Nederpelt Druk- en bindwerk: Optima Grafische Communicatie

Copyright © 2001-2025 SchoonePC – Rotterdam Eerste druk april 2006 37^e herziene druk april 2025 (4^e editie Windows 11)

ISBN: 978 90 831819 4 3 NUR: 120 Trefw: Windows 11, computer, besturingssysteem, internet, netwerk, software

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de in of krachtens de Auteurswet 1912 gestelde uitzonderingen mag niets van deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Hoewel deze uitgave met de grootste zorg is samengesteld, kan SchoonePC geen aansprakelijkheid aanvaarden voor de gevolgen van eventueel hierin voorkomende onjuistheden of onvolkomenheden. Het gebruik van de informatie is volledig op eigen risico.

Voorwoord

Ik ben Menno Schoone, auteur en beheerder van de website <u>www.schoonepc.nl</u> en uitgever van het boek dat nu voor je ligt: de SchoonePC computerbijbel voor Windows 11. Deze handleiding bevat ongekend veel praktische tips en tools voor het (her-)installeren, optimaliseren, beveiligen, onderhouden en gebruik van Windows 11. Een compleet naslagwerk dat door vele computergebruikers in Nederland, België en ver daarbuiten wordt gebruikt. Uit dit succes blijkt wel dat er een grote vraag is naar begrijpelijke informatie, zowel door beginnende als gevorderde computergebruikers.

Hoe je dit boek het beste kunt lezen

De hoofdstukken en paragrafen kunnen onafhankelijk van elkaar worden gelezen, laat je dus niet weerhouden verder te lezen wanneer een onderwerp (nog) iets te ingewikkeld is. Het zal soms even doorbijten zijn, maar je inzet zal onder het motto 'doen = leren' uiteindelijk beloond worden met een aanzienlijke toename van het computerplezier!

Gebruik het e-boek

Bij de aankoop van dit boek heb je ook een e-boek ontvangen: een digitale kopie die qua inhoud en paginanummering exact gelijk is aan die van de papieren versie. Dit eboek is met een PDF-lezer zoals Microsoft Edge (§1.7), Adobe Acrobat Reader, Foxit Reader en menig e-reader te openen. De links naar behandelde software zijn in het eboek direct aanklikbaar, en met de zoekfunctie van de PDF-lezer zijn specifieke onderwerpen makkelijk te vinden. Dat gaat vaak vele malen sneller en efficiënter dan zoeken via de woordenindex achterin dit boek!

Gratis software? Iemand betaalt de prijs!

De in dit boek aanbevolen gratis software kan je (naar mijn beste eer en geweten) veilig gebruiken. Wees er echter van bewust van dat er altijd iemand is die daarvoor de prijs betaalt! Zie paragraaf 4.1 voor meer tips over veilig downloaden van software en het voorkomen van besmetting met malware.

Rest mij nog te verwijzen naar de pagina <u>www.schoonepc.nl/mennoschoone.html</u> (voor informatie over mijn achtergrond, de ontstaansgeschiedenis van de website, de gratis SchoonePC-nieuwsbrief en dit boek) en je succes te wensen bij het lezen en toepassen van mijn tips. En dan nu aan de slag!

Menno Schoone

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

FDSTUK 1 VAN START MET WINDOWS 11	9
Inleiding in Windows 11	. 10
Gratis upgrade van Windows 10 naar Windows 11	. 12
De eerste keer opstarten	. 20
De gebruikersinterface	. 26
Gebruikersaccounts	. 51
Het Microsoft-account	. 57
De browser Edge	. 63
Copilot	. 73
Windows Verkenner	. 80
OneDrive	. 98
Zoeken in Windows	109
Outlook (new)	111
Apps en de Microsoft Store	115
Gebruikersaccountbeheer	129
Het aanmeldscherm	131
Een schermafdruk maken	135
Opties voor het oplossen van Windows-problemen	137
FDSTUK 2 WINDOWS-INSTELLINGEN	147
Het venster Instellingen	148
Onderdeel Systeem	149
Onderdeel Bluetooth en apparaten	174
Onderdeel Netwerk en internet	183
Onderdeel Persoonlijke instellingen	188
Onderdeel Apps	198
	FDSTUK 1 VAN START MET WINDOWS 11 Inleiding in Windows 11 Gratis upgrade van Windows 10 naar Windows 11 De eerste keer opstarten De gebruikersinterface Gebruikersaccounts Het Microsoft-account De browser Edge Copilot Windows Verkenner OneDrive Zoeken in Windows Apps en de Microsoft Store Gebruikersaccountbeheer Het aanmeldscherm Een schermafdruk maken Opties voor het oplossen van Windows-problemen FDSTUK 2 WINDOWS-INSTELLINGEN Het venster Instellingen Onderdeel Bluetooth en apparaten Onderdeel Persoonlijke instellingen Onderdeel Persoonlijke instellingen Onderdeel Apps

2.11	Onderdeel Privacy en beveiliging22	23
2.12	Onderdeel Windows Update	36

нос	OFDSTUK 3 PRIVACY EN BEVEILIGING	245
3.1	De beveiliging van Windows 11	246
3.2	Pas op met de online opslag van gratis diensten!	250
3.3	Advertenties blokkeren	252
3.4	Encryptie van bestanden	255
3.5	Persoonlijke gegevens definitief verwijderen	258
3.6	Cleantools veroorzaken meer problemen dan ze oplossen	261

нос	OFDSTUK 4 GRATIS SOFTWARE	263
4.1	Gratis software: voorkom malware!	264
4.2	Dropbox: bestanden synchroniseren met online opslag	265
4.3	PDF-bestanden lezen, maken en bewerken	274
4.4	ClipboardFusion: snel standaardteksten invoegen	278
4.5	SyncBack: back-up persoonlijke bestanden automatiseren	281
4.6	Interessante gratis software	288

HOOFDSTUK 5	INTERNET,	E-MAIL	EN NETWERK	
HOOFDSTUK 5	INTERNET,	E-IVIAIL	EN NETWERK	

5.1	Webbrowser resetten naar de standaard instellingen	296
5.2	Praktische tips voor het beheren van e-mail	297
5.3	Het klassieke e-mailprogramma Outlook	306
5.4	Omgaan met ongewenste e-mail (spam)	319
5.5	Een (draadloos) netwerk aanleggen	322

нос	OFDSTUK 6 WINDOWS OPNIEUW INSTALLEREN	337
6.1	Windows herinstalleren en optimaliseren in 10 stappen	338
6.2	Back-up van persoonlijke bestanden en -instellingen	342
6.3	Partitioneren	352

6.4	Windows 11 (opnieuw) installeren	358
6.5	Hardwaredrivers installeren	366
6.6	Persoonlijke bestanden verplaatsen naar een datapartitie	369
6.7	Een systeemback-up van Windows maken	376

ноо	FDSTUK 7 EXPERT-INSTELLINGEN	381
7.1	De Terminal, PowerShell en Opdrachtprompt	382
7.2	Het register	382
7.3	Editor voor lokaal groepsbeleid	390
7.4	Virtuele computer: Windows Sandbox en Hyper-V-beheer	391
7.5	Slaapstand, sluimerstand en hybride slaapstand	392
7.6	Problemen met beheerrechten	395
7.7	Het verborgen administratoraccount	401
7.8	Windows-services	406
7.9	Programma's uitschakelen of verwijderen	408
7.10	Schijfruimte vrijmaken op de Windows-partitie	416
7.11	Opstartbaar herstelmedium	420

SNELTOETSEN EN AANRAAKCOMMANDO'S	
----------------------------------	--

INTERESSANTE WEBSITES......425

REFWOORDENREGISTER429

Hoofdstuk 1

Van start met Windows 11

1.1 Inleiding in Windows **11**

Windows 11 heeft een grote transformatie ondergaan ten opzichte van zijn voorgangers! De meest in het oog springende veranderingen zijn het gecentreerde startmenu met de eenvoudige app-knoppen, de afgeronde vensterhoeken, de redockingfunctie, het widgets-venster, het systeemvak, de vernieuwde Windows Verkenner en het nieuwe venster Instellingen. Er wijzigt dus nogal wat, maar het went gelukkig snel!

LEESTIPS

Het venster Instellingen

In dit boek wordt zeer regelmatig verwezen naar het venster **Instellingen**, hoofdstuk 2 is zelfs in zijn geheel gewijd aan de hierin terug te vinden Windows-instellingen. Het venster Instellingen is te openen via het startmenu of via het Win-X menu (§1.4.3). De instellingen zijn verdeeld over elf hoofdcategorieën (links in het venster), elke hoofdcategorie is weer verdeeld in subcategorieën en in sommige gevallen kunnen de subcategorieën ook weer verder uitklappen. Voor de leesbaarheid is er in dit boek voor gekozen om de te doorlopen route naar een instelling kort en krachtig te noteren, met behulp van het >-teken. Zo verwijst **Instellingen** > **Systeem** > **Info** naar venster **Instellingen**, hoofdcategorie **Systeem**, subcategorie **Info** (hier vind je onder andere de apparaat- en Windows-specificaties).

Aansturing bij aanraakschermen

Windows 11 kan zowel met toetsenbord-en-muis als met aanraak- en veegbewegingen (touchscreen) worden aangestuurd: één besturingssysteem dus voor zowel desktops, laptops als tablets. Uit praktische overwegingen wordt in dit boek voornamelijk in termen voor toetsenbord-en-muisaansturing gesproken, tenzij het aanraakcommando een speciale handeling vereist. Gebruik je een aanraakscherm, vat een muisklik dan op als het aanraken met de vinger (ook wel tikken genoemd) en een rechter muisklik als het ingedrukt houden of het maken van een veegbeweging. Ben je nog niet bekend met de aanraaktaal, neem dan een kijkje in de bijlage **Sneltoetsen en aanraakcommando's** achterin dit boek. Het omvat slechts enkele commando's en het werkt vrij intuïtief, het is dus eenvoudig aan te leren.

De strategie: Windows 11 als service

Microsoft beschouwt Windows 11 als een service, hetgeen betekent dat het besturingssysteem gratis up-to-date wordt gehouden. Er zit uiteraard een strategie achter dit concept: omdat het niet meer nodig is om verouderde Windows-versies langdurig up-to-date te houden, bespaart Microsoft zich veel tijd en geld. Daarnaast worden veel computers van **Microsoft 365** (§1.10) voorzien, een lucratieve bron van inkomsten. En dan wordt er ook nog verdiend aan de via de Microsoft Store (§1.13.1) verkochte apps, de binnen gratis apps getoonde advertenties en de in-app aankopen (met name bij spelletjes).

Windows 11-versies

De meeste systeemwijzigingen worden doorgevoerd middels kleine updates. Als aanvulling daarop verschijnt jaarlijks een onderdelenupdate om de nieuwe versie van Windows 11 te installeren (met behoud van persoonlijke bestanden, apps en bijbehorende instellingen). De Windows-installatie krijgt daarmee automatisch een nieuw versienummer, deze is te achterhalen via **Instellingen > Systeem > Info** (§2.2.18) **> Windowsspecificaties**. De eerste twee cijfers van het versienummer zijn gekoppeld aan het jaar van uitgave: zo kreeg de eerste versie van Windows 11 uit 2021 versienummer 21H2, opgevolgd door de versienummers 22H2, 23H2 en 24H2 (25H2 verschijnt eind 2025). Elke versie wordt maximaal twee jaar ondersteund, het is dus belangrijk dat de installatie van een nieuwe onderdelenupdate niet te lang wordt uitgesteld (zie de pagina <u>https://learn.microsoft.com/en-us/lifecycle/products/windows-11-home-and-pro</u> voor de levenscyclus van de reeds verschenen Windows 11-versies).

Windows 11-edities

Er zijn verschillende Windows 11-edities: Home, Pro, Enterprise en Education, de Home- en Pro-edities zullen bij thuisgebruikers het meest voorkomen (via de Windowsspecificaties is te zien welke editie is geïnstalleerd). Ten opzichte van de Home-editie kent de Pro-editie enkele extra's, waaronder BitLocker (voor het versleutelen van de gehele schijf), extern bureaublad (voor het op afstand toegang krijgen tot de computer), groepsbeleid (voor het instellen van machtigingen), de zandbak (een afgeschermd virtueel bureaublad, handig voor het testen van nieuwe software) en Hyper-V-beheer (voor het aanmaken van een virtuele computer). Dit boek is voor alle edities te gebruiken, dus ook voor de Enterprise- en Education-editie. In het enkele geval dat informatie alleen voor Windows 11 Pro van toepassing is, wordt daar melding van gemaakt.

Hoe zit het met de privacy?

Er is veel kritiek over de manier waarop Windows met privacygevoelige informatie om gaat. Zo wordt bijvoorbeeld voor de zoekfunctie (§1.11) allerlei privacygevoelige informatie opgeslagen, en ook met het nieuwe Copilot (§1.8) is het privacyvraagstuk actueel. Wil je je privacy zo goed mogelijk beschermen, accepteer dan tijdens het afstellen van het gebruikersaccount niet klakkeloos de standaard instellingen (§1.3). En als het online opslaan van gegevens sowieso ongewenst is, dan kan ook altijd nog met een lokaal gebruikersaccount (§1.5) worden gewerkt!

Hulp als je er toch niet uitkomt

Dit boek is een handig hulpmiddel bij het oplossen van veelvoorkomende, aan Windows 11 gerelateerde problemen. Kom je er desondanks niet uit, dan kan de Windowsapp **Hulp vragen** (te openen via de zoekfunctie van Windows) uitkomst bieden. Na het stellen van je vraag worden eerst een aantal standaardoplossingen aangeboden. Wordt het probleem hier niet mee opgelost dan kan eventueel met een medewerker van Microsoft worden gechat via de knop **Contact opnemen met ondersteuning** (de hulpvraag wordt aan het Microsoft-account gekoppeld zodat per e-mail contact opgenomen kan worden). Zo nodig neemt de medewerker (na je goedkeuring) de pc vanaf afstand over om het probleem nader te analyseren en waar mogelijk op te lossen. Als koper van mijn boek kun je je vraag uiteraard ook aan mij voorleggen, dit gaat het makkelijkst via de pagina <u>www.schoonepc.nl/boek/</u>, tabblad **Vragen?**.

1.2 Gratis upgrade van Windows 10 naar Windows 11

Sinds 4 oktober 2021, de officiële releasedatum van Windows 11, kan een Windows 10-installatie gratis bijgewerkt worden naar Windows 11. Deze upgrade verloopt via Windows Update (§2.12) en installeert als een onderdelenupdate waarbij de persoonlijke bestanden en de reeds geïnstalleerde apps behouden blijven. Voldoet de pc niet aan de hardware-eisen (of zijn er problemen te verwachten) dan zal de upgrade niet worden aangeboden, en word je er nu en dan op geattendeerd dat de ondersteuning voor Windows 10 zal eindigen.

Windows Update

Krijg de nieuwste updates zodra ze beschikbaar zijn
 Wees een van de eersten die de meest recente niet-beveiligingsupdates, oplossingen en verbeteringen krijgt zodra ze worden uitgerold. Meer informatie

TIP: Ervaar je na de upgrade problemen dan kan de oorspronkelijke Windows 10-installatie desnoods weer hersteld worden (via **Instellingen** > **Systeem** > **Systeemherstel** (§2.2.12), knop **Herstel**). Standaard heb je hier tien dagen de tijd voor, maar met een tweak kan deze periode opgerekt worden tot zestig dagen (§2.2.12).

DE HARDWARE-EISEN VOOR WINDOWS 11

Om de kans op een negatieve ervaring met Windows 11 te verkleinen, heeft Microsoft enkele eisen aan de pc gesteld. Zo moet deze minimaal voorzien zijn van een 1 GHz dualcore 64-bits processor, 4 GB RAM-geheugen, een 64 GB schijf en een 720p beeldscherm (let op: dit zijn minimale eisen om Windows 11 te installeren, een schijf van 64 GB zal echter al snel te klein zijn!). Verder moet de grafische kaart DirectX 12 ondersteunen, het moederbord opstarten in UEFI-modus (met Secure Boot en TPM 2.0) en de schijf met GPT zijn gepartitioneerd. In de praktijk betekent dit dat het moederbord moet zijn voorzien van TPM-ondersteuning en minimaal een **AMD Ryzen 2xxx**- of **Intel Core 8xxx**-processor (oftewel een Intel-processor van de 8^e generatie). Met als kanttekening dat Microsoft bij de volgende onderdelenupdate (25H2) mogelijk ook nog Intel-processoren van de 8^e, 9^e en 10^e generatie en enkele AMD Ryzen 7-processoren aan het lijstje van niet langer ondersteunde processoren zal toevoegen...

32-BITS PROGRAMMA'S GEBRUIKEN IN WINDOWS 11?

In tegenstelling tot eerdere edities is Windows 11 alleen beschikbaar als 64-bits versie, computers met een 32-bits processor worden dus niet meer ondersteund.

Dat is een ander verhaal voor programma's: hoewel de voorkeur uitgaat naar 64bits programma's kan Windows 11 ook nog steeds overweg met (vrijwel alle) 32bits programma's. Bij het downloaden van installatiebestanden kan je daarom meestal kiezen tussen een 32- en een 64-bits versie (respectievelijk te herkennen aan de toevoegingen **x86** en **x64**). Verder is het handig om te weten dat 64-bits software in de map **C:\Program Files** wordt geïnstalleerd, en 32-bits software in de map **C:\Program Files (x86)**.

Dan nog iets over de vermeldingen 32- en 64-bits bij de DWORD-waarden in het register (§7.2): deze geven enkel aan hoeveel informatie er in de DWORD-waarden opgeslagen kan worden, dat heeft dus niets te maken met de geïnstalleerde Windows-versie. Je moet het maar net even weten!

Waarom worden Secure Boot en TPM 2.0 als hardware-eisen gesteld?

Aangezien Windows 11 een hoger beveiligingsniveau vereist dan Windows 10, wordt het activeren van de BIOS/UEFI-opties **TPM 2.0** en **Secure Boot** (ook wel beveiligd opstarten genoemd) nu verplicht gesteld. TPM staat voor **Trusted Platform Module** en wordt gebruikt om gevoelige gegevens (zoals encryptiesleutels, aanmeldgegevens, gezichtsherkenning e.d.) hardwarematig te beveiligen tegen malware, ransomware woordenboekaanvallen, ongewenste aanpassingen aan de firmware e.d. Secure Boot zorgt ervoor dat alleen het vertrouwde besturingssysteem kan worden opgestart, en biedt tevens extra bescherming tegen malware (zoals rootkits) die het opstartproces willen overnemen. De ervaring leert dat hiermee veel aanvallen worden afgeslagen, het draagt dus zeker bij aan de door Microsoft beoogde veiligheid van Windows 11.

Voldoet mijn computer aan de hardware-eisen?

Via **Instellingen > Bijwerken en beveiliging > Windows Update** is te controleren of de Windows 10-pc aan de hardware-eisen voor Windows 11 voldoet. Geeft Windows Up-

date aan dat het systeem niet geschikt is voor de upgrade naar Windows 11, controleer dan met behulp van de app **Pc-statuscontrole** (directe download: <u>https://aka.ms/GetPCHealthCheckApp</u>), knop **Nu zoeken** welke hardware een probleem vormt. Meest voorkomend zijn een ontbrekende ondersteuning voor beveiligd opstarten (oftewel Secure Boot), het ontbreken van TPM 2.0 en een niet ondersteunde processor.

Secure Boot en TPM 2.0 activeren in BIOS/UEFI

Geeft Pc-statuscontrole aan dat beveiligd opstarten (Secure Boot) en/of TPM 2.0 niet zijn gevonden dan wil dat niet direct zeggen dat het moederbord ongeschikt is, het kan namelijk zijn dat deze opties eerst nog in het BIOS/UEFI geactiveerd moeten worden. Het loont dus de moeite om het BIOS/UEFI te doorzoeken en de betreffende opties indien aanwezig te activeren. Zijn Secure Boot en/of TPM 2.0 daadwerkelijk niet aanwezig of zijn er nog andere hardware-eisen waar niet aan wordt voldaan dan zit er niets anders op dan de hardware-eisen te omzeilen (zie verderop).

Het BIOS/UEFI is meestal te openen met de **Del-**, **F2-** of **F10**-toets bij het opstarten van de computer (lukt het niet om in het BIOS/UEFI te komen, sluit Windows dan eerst helemaal af zodat Snel opstarten niet actief is tijdens het opstarten van de pc). Als alternatief is het BIOS/UEFI ook te openen via **Instellingen > Bijwerken en beveiliging > Systeemherstel > Geavanceerde opstartopties >** knop **Nu opnieuw opstarten > Pro-blemen oplossen > Geavanceerde opties > Instellingen voor UEFI-firmware**. Zoek bij de boot options naar Secure Boot: is deze optie aanwezig, activeer hem dan (soms moet hiervoor eerst CSM worden uitgeschakeld). De optie voor TPM 2.0 is vaak wat lastiger te vinden. Gebruik zo nodig onderstaand overzicht waarin per merk moeder-bord is te zien waar de TPM-instelling in het BIOS/UEFI zou kunnen staan. Let op: in sommige gevallen moet het BIOS/UEFI eerst worden geüpdatet naar de meest recente firmware om de instellingen voor Secure Boot en/of TPM te kunnen zien!

Moederborden met Intel-chipset:

ASUS: Advanced, PCH/FW Configuration, PTT & TPM Device Selection (firmware)
ASRock: Security, Intel Platform Trust Technology
Gigabyte: Settings, Miscellaneous, Trusted Computing, Security Device Support
MSI: Settings, Security, Trusted Computing, Security Device Support

Moederborden met AMD-chipset:

ASUS: Advanced, AMD fTPM Configuration, AMD CPU fTPM
ASRock: Advanced, CPU Configuration, AMD fTPM Switch
Gigabyte: Settings, Miscellaneous, AMD CPU fTPM
MSI: Settings, Security, Trusted Computing, Security Device Support & AMD fTPM Switch

TIP: Wil je controleren of het activeren van beveiligd opstarten en/of TPM 2.0 gelukt is dan kan dat natuurlijk met de app Pc-statuscontrole, maar er zijn ook andere manieren: voor beveiligd opstarten kan dat via **Windows-beveiliging** (§2.11.1), onderdeel **Apparaatbeveiliging**, en voor TPM 2.0 via **TPM-beheer** (te openen met het commando **TPM.MSC** in de zoekfunctie naast de startknop) of via **Apparaatbeheer** (§6.5), onderdeel **Beveiligingsapparaten**.

UEFI Mode en GPT-partitie

Volgens de hardware-eisen moet de pc zijn voorzien van UEFI, een pc met een verouderd BIOS is dus niet geschikt voor Windows 11 (en nee: een firmware update zal dat niet oplossen!). Is de pc wel uitgerust met UEFI maar start deze op in de **Legacy BIOS Mode**, wijzig deze dan in het BIOS/UEFI naar **UEFI Mode**. Daarnaast moet de schijf gepartitioneerd zijn met GPT, een indeling met MBR wordt dus ook niet meer ondersteund. Een MBR-schijf kan op zich wel naar GPT geconverteerd worden, het is echter eenvoudiger en minder risicovol om Windows simpelweg opnieuw te installeren (§6.4).

UPGRADE NAAR WINDOWS 11

Voldoet de pc aan de hardware-eisen voor Windows 11 dan verschijnt in Windows Update automatisch de mogelijkheid om de upgrade uit te voeren. Desgewenst kan de upgrade ook worden uitgevoerd met de **Installatie-assistent voor Windows 11** (download: <u>www.microsoft.com/nl-nl/software-download/windows11</u>). Ook al verloopt de upgrade naar Windows 11 met behoud van geïnstalleerde apps, instellingen en persoonlijke bestanden, toch is het verstandig om eerst een back-up van je persoonlijke bestanden (§6.2) en een image van de Windows 10-installatie te maken (§6.7). Verwijder voorafgaand aan de upgrade ook eventuele zelf geïnstalleerde beveiligingssoftware, deze kan het installatieproces namelijk flink in de soep laten lopen! Het doorlopen van de upgradeprocedure valt gelukkig reuze mee.

LET OP: Ben je niet tevreden dan kan je altijd nog terugkeren naar Windows 10 via **Instellingen > Systeem > Systeemherstel** (§2.2.12), knop **Terug**. Je hebt hier standaard tien dagen de tijd voor, maar met een tweak kan deze periode opgerekt worden tot zestig dagen (§2.2.12).

DE HARDWARE-EISEN OMZEILEN

Beschikt de pc over een snelle hardwareconfiguratie maar blijkt deze toch niet te voldoen aan de hardware-eisen van Windows 11, weet dan dat er methodes zijn om deze eisen te omzeilen! Hiermee komt de ondersteuning van Microsoft wel te vervallen, het is dus op eigen risico. In dit boek bespreek ik twee methodes om de hardwareeisen te omzeilen: een installatie met de server-versie van Windows 11 (methode 1) en een installatie met behulp van een met Rufus bewerkt installatiemedium (methode 2). Beide methodes schakelen de controle op de hardware uit waardoor Windows 11 alsnog geïnstalleerd kan worden, met behoud van de reeds geïnstalleerde programma's, instellingen en persoonlijke bestanden (er is dus geen schone installatie voor nodig). Realiseer je wel dat zodra je de hardware-eisen eenmaal hebt omzeild, dit bij elke nieuwe onderdelenupdate (dus jaarlijks) herhaald moet worden!

Methode 1: Windows Server installeren

Wordt bij het upgraden of updaten de server-versie van Windows 11 gebruikt dan vindt er geen controle op de hardware-eisen plaats. Voor zover bekend geeft de server-versie geen problemen en kan het dus gebruikt worden om de hardware-eisen te omzeilen (zolang Microsoft er geen stokje voor steekt): download het **Windows 11-schijfkopiebestand (ISO)** vanaf de pagina <u>www.microsoft.com/nl-nl/software-download/windows11</u>, dubbelklik op het gedownloade ISO-bestand (zodat deze met een schijfletter in de Windows Verkenner opent), klik met rechts op de map **Sources**, optie **Open in Terminal**, geef het commando .\SETUPPREP.EXE /PRODUCT SERVER en bevestig met de knop Ja.

Methode 2: een met Rufus bewerkt installatiemedium

De controle op de hardware-eisen kan ook uitgeschakeld worden door de installatie uit te voeren met een met Rufus bewerkt USB-installatiemedium. Hiervoor heb je wel een flinke USB-stick nodig, bijkomend voordeel is echter dat je met deze methode óók een schone installatie van Windows 11 kunt uitvoeren (§6.4)!

Kutus 4.0.2208		\times
Figenschappen van drive		
Annaraat		
SCHOONEPC (P:) [32 GB]		\sim
Onstartselectie		_
Win11 24H2 Dutch x64.iso		
Image-ontie		
Standaard Windows-installatie		\sim
Partitie-indeling	Doelsysteem	
GPT ~	UEFI (geen CSM)	\sim
		_
Volumelabel CCCOMA_X64FRE_NL-NL_DV9		
Bestandssysteem	Clustergrootte	
NTFS	4096 bytes (Standaard)	
		~
✓ Geavanceerde opties voor formatteren we	eergeven	~
Geavanceerde opties voor formatteren we Status	eergeven	~
Geavanceerde opties voor formatteren w Status	eergeven	~
Geavanceerde opties voor formatteren w Status	KLAAR	~
 ✓ Geavanceerde opties voor formatteren w Status ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ 	KLAAR STARTEN SLUITEN	~

Het maken van het USB-installatiemedium gaat als volgt: download het **Windows 11**schijfkopiebestand (ISO) voor x64-apparaten vanaf de pagina <u>www.microsoft.com/nl-</u> nl/software-download/windows11 (selecteer Windows 11 (multi-versie ISO-bestand voor x64-apparaten), knop Download nu, selecteer de producttaal Nederlands, knop Bevestigen, knop 64-bit Download). Installeer de laatste versie van de tool Rufus (download: <u>https://rufus.ie</u>) en sluit de USB-stick aan. Start Rufus en selecteer achtereenvolgens de USB-stick (bij optie Apparaat), het ISO-installatiebestand (bij optie Opstartselectie, knop SELECTEREN) en de optie Standaard Windows-installatie (bij optie Image-optie). De overige opties hoeven niet aangepast te worden. Klik op STARTEN om het installatiemedium aan te maken (let op: hierbij worden alle gegevens op het geselecteerde USB-medium gewist!).

Windows gebruikerservaring							
\bigcirc	Windows-installatie aanpassen?						
J	Verwijder de vereiste voor 4GB+ RAM, Secure Boot en TPM 2.0						
	Verwijder de vereiste voor een online Microsoft-account						
	Lokale account met gebruikersnaam aanmaken: Menno						
 Regionale opties op dezelfde waarden als deze gebruiker instellen Gegevensverzameling uitschakelen (privacy-vragen overslaan) 							
	OK Annuleren						

Er opent nu een venster met opties om het installatiemedium aan te passen: met de eerste optie wordt de controle op de hardware-eisen uitgeschakeld, met de tweede optie wordt het verplicht aanmelden met een Microsoft-account omzeild, met de derde optie wordt tijdens de setup een lokaal gebruikersaccount aangemaakt met dezelfde naam als die van het huidige gebruikersaccount, met de vierde optie worden dezelfde regionale instellingen toegepast als die van de huidige pc, met de vijfde optie hoeven de privacyinstellingen niet tijdens de setup doorlopen te worden en met de laatste optie wordt de automatische apparaatversleuteling uitgeschakeld (§3.4).

LET OP: Wordt een foutmelding weergegeven met de mededeling dat Rufus geen toegang heeft tot het opslagmedium, dan komt dat omdat in Windows-beveiliging de optie **Controlled folder access** is geactiveerd (§2.11.1). Dit is op te lossen door CFA (tijdelijk) uit te schakelen, of door het Rufus-bestand als uitzondering toe te voegen.

Nadat het USB-installatiemedium is aangemaakt, kan de update geïnstalleerd worden. Navigeer vanuit de Windows Verkenner naar de USB-stick en dubbelklik op het bestand **setup** (zodoende gaat de installatie mét behoud van apps, persoonlijke bestanden en instellingen, er vindt dus geen schone installatie van Windows plaats). Let op dat er tijdens de setup geen updates gedownload worden, anders wordt de hardwarecontrole alsnog uitgevoerd! Dit is te voorkomen via de link **Wijzigen hoe updates worden gedownload met Setup** (zie afbeelding), activeer de optie **Niet nu**. Om Windows 11 aan de praat krijgen moet de processor wel ondersteuning bieden voor **PopCnt** en **SSE4.2** (is de processor echt te oud dan verschijnt er een melding dat de pc niet aan deze hardware-eisen voldoet en wordt de installatie alsnog afgebroken). Vervolg de setup, ga akkoord met de licentievoorwaarden en accepteer de verklaring dat eventuele compatibiliteitsproblemen voor eigen risico zijn en je verder geen recht hebt op het ontvangen van updates en ondersteuning.

LET OP: Was de Windows-installatie toch al traag of zelfs een grote puinhoop geworden dan is het verstandiger om een schone installatie van Windows uit te voeren. Dit is mogelijk door de pc vanaf het USB-installatiemedium op te laten starten (§6.4). Houd er echter rekening mee dat er activatieproblemen ontstaan wanneer Windows 11 op deze wijze op een Windows 10-pc wordt geïnstalleerd! De activatieproblemen zijn te voorkomen door eerst een schone installatie van Windows 10 uit te voeren (via **Instellingen > Bijwerken en beveiliging > Systeemherstel**). Vervolgens kan de upgrade naar Windows 11 gewoon vanuit de Windows Verkenner worden gestart (zoals hiervoor beschreven).

ZIJN DE HARDWARE-EISEN IN HET VERLEDEN OMZEILD? LET DAN OP!

Heb je de hardware-eisen eenmaal omzeild dan moet dit bij elke toekomstige onderdelenupdate (oftewel jaarlijks) opnieuw gedaan worden. Doe je dat niet dan blijft Windows 11 uiteindelijk steken bij een niet meer ondersteunde Windows-versie (waardoor er ook geen reguliere updates meer geïnstalleerd worden). De inmiddels verschenen onderdelenupdates voor Windows 11 (21H2, 22H2, 23H2 en de huidige 24H2) worden volgens het levenscyclusbeleid van Microsoft maximaal twee jaar ondersteund (zie <u>https://learn.microsoft.com/nl-nl/lifecycle/products/windows-11-home-and-pro</u>). Zodra de einddatum is bereikt, stopt de ondersteuning voor de betreffende versie en worden er geen essentiële updates meer via Windows Update aangeboden. Nieuw ontdekte gaten worden dan niet meer gedicht, wat een serieus veiligheidsprobleem oplevert!

Heb je ooit de hardware-eisen voor Windows 11 omzeild dan is het dus verstandig om via **Instellingen > Systeem > Info** (§2.2) te controleren welke versie momenteel is geïnstalleerd. Van de tot nu toe verschenen versies kunnen 23H2 en 24H2 op moment van schrijven (april 2025) nog veilig worden gebruikt. Wordt echter nog gewerkt met versie 21H2 of 22H2 dan ontvangt Windows al lange tijd geen essentiële updates meer! Het is dan de hoogste tijd om Windows 11 te updaten naar versie 24H2, uiteraard weer door de hardware-eisen te omzeilen.

LET OP: Zijn de hardware-eisen nooit omzeild maar is Windows 11 tóch blijven steken bij versie 21H2 of 22H2, controleer dan eerst met de app Pc-statuscontrole of de pc (nog) aan de hardware-eisen voor Windows 11 voldoet. Is dat niet het geval dan zijn de BIOS/UEFI-opties **Secure Boot** en/of **TPM 2.0** mogelijk tussentijds uitgeschakeld (zie eerder in deze paragraaf hoe deze weer ingeschakeld kunnen worden). Geeft de scan aan dat de pc wél aan de hardware-eisen voldoet, probeer versie 24H2 dan eens te installeren met de **Installatie-assistent voor Windows 11** (download: <u>www.microsoft.com/nl-nl/software-download/windows11</u>)!

1.3 De eerste keer opstarten

Bij de eerste keer opstarten moet Windows 11 worden afgesteld. De te doorlopen procedure begint met het instellen van het land of de regio (**Nederland/België**) en de toetsenbordindeling (**Verenigde Staten (internationaal)/Belgisch (punt)**; voeg alleen een extra toetsenbordindeling toe wanneer je die werkelijk nodig hebt). Vervolgens wordt gecontroleerd of er een internetverbinding beschikbaar is, deze is verplicht om verder te kunnen gaan (is er nog geen verbinding dat moet eerst een netwerkkabel worden aangesloten of een draadloze verbinding tot stand worden gebracht). Geef de pc een logische naam zodat deze in een netwerk makkelijker te herkennen is. Bij Windows 11 Pro wordt vervolgens nog gevraagd of de computer moet worden ingesteld voor persoonlijk gebruik (zodat deze in eigen beheer blijft), of door een organisatie zoals een school of werkgever moet worden beheerd. Gaat het om een privécomputer dan moet uiteraard worden gekozen voor **Instellen voor persoonlijk gebruik**.

DE WEERGAVETAAL VAN WINDOWS WIJZIGEN

Is de pc in het buitenland gekocht waardoor Windows niet in de gewenste taal wordt weergegeven, wijzig de weergavetaal dan achteraf via **Instellingen** > **Tijd en taal** > **Taal en regio** (§2.8.2), knop **Een taal toevoegen**. Selecteer Nederlands (of een andere taal) en installeer deze als de gewenste Windows-weergavetaal. Is de weergavetaal in het Nederlands maar worden de meldingen bij het opstarten en afsluiten van Windows in een andere taal weergegeven? Dan is de weergavetaal van het aanmeldscherm (en gebruikersaccounts) nog niet op Nederlands ingesteld. In paragraaf 1.15 staat beschreven hoe dit probleem is op te lossen.

Gebruikersaccount aanmaken

In de volgende schermen wordt een gebruikersaccount aangemaakt. Er wordt gevraagd aan te melden met een Microsoft-account (§1.6). Dit kan met een e-mailadres van Microsoft (@outlook.com, @live.com, @hotmail.com of @msn.com), een willekeurig ander e-mailadres of een telefoonnummer. Het is verstandig hiervoor een emailadres van Microsoft te gebruiken, dit geeft de minste kans op problemen (zie kader). Heb je deze nog niet, maak hem dan aan via de link **Maak er een**. Let op de geboortedatum, kindaccounts krijgen namelijk beperkte rechten! Koppel je het gebruikersaccount liever niet aan een Microsoft-account dan is het met een trucje nog steeds mogelijk om een klassiek lokaal gebruikersaccount aan te maken (zie tweede kader).

Nadat het wachtwoord is ingevoerd (en eventueel de tweestapsverificatie is doorlopen), wordt gevraagd om voortaan met een voor het apparaat unieke pincode aan te melden (in plaats van met het wachtwoord). Heb je geen behoefte aan een pincode dan kan je deze achteraf weer uitschakelen via de aanmeldingsopties (§2.7.3).

TIP: Gaat de computer door meerdere personen gebruikt worden dan is het raadzaam om extra gebruikersaccounts aan te maken. Dit gaat via **Instellingen** > **Accounts** > **Andere gebruikers** (§2.7.8), knop **Account toevoegen** (zie ook paragraaf 1.5).

GEBRUIK LIEVER GEEN ALTERNATIEF E-MAILADRES

Geef je voor het instellen van een Microsoft-account een e-mailadres van Microsoft op dan heb je te maken met maar één wachtwoord. Maak je echter gebruik van een alternatief e-mailadres (zoals die van je internetprovider of van Gmail) dan heb je te maken met twee verschillende wachtwoorden! Wordt uit onwetendheid het Microsoft-account met hetzelfde wachtwoord ingesteld als het e-mailadres, dan geeft dit op termijn problemen wanneer één van de wachtwoorden wordt aangepast. Er wordt namelijk nog wel eens vergeten dat het oude wachtwoord van het ene account nog steeds van toepassing is op het andere account... Het gevolg is een ogenschijnlijk onbereikbaar e-mailadres of Microsoft-account. Kies je echter voor een e-mailadres van Microsoft dan heb je met maar één wachtwoord te maken, en kan er dus ook geen verwarring ontstaan!

AANMELDEN MET EEN LOKAAL GEBRUIKERSACCOUNT

Het tijdens de setup aangemaakte gebruikersaccount moet verplicht worden gekoppeld aan een Microsoft-account. Werk je liever met een 'ouderwets' lokaal account (zodat er geen synchronisatie met de online opslag plaatsvindt)? Verbreek dan eerst de internetverbinding (bijvoorbeeld door de netwerkstekker los te koppelen of het modem uit te schakelen) en start daarna pas de setup. Open op het moment dat een gebruikersaccount aangemaakt moet worden de opdrachtprompt met de toetscombinatie **Shift-F10** en typ in dit venster het commando OOBE\BYPASSNRO (hiermee wordt de configuratie van Windows 11 opnieuw opgestart). Selecteer tot slot in het venster **U gaat verbinding maken met een netwerk** de optie **Ik heb geen internet** zodat het alsnog mogelijk wordt om een lokaal gebruikersaccount aan te maken!

Als je het niet erg vindt dat je pc tijdelijk aan een Microsoft-account wordt gekoppeld dan kan je natuurlijk ook gewoon met een Microsoft-account aanmelden, en deze na afloop van de setup omzetten naar een lokaal gebruikersaccount (via Instellingen > Accounts > Uw info, link In plaats daarvan aanmelden met een lokaal account; §2.7.2). Je loopt dan wel het risico dat de persoonlijke mappen in OneDrive worden opgeslagen. Was dat niet de bedoeling dan heb je alsnog veel werk om dat weer ongedaan te maken (§1.10)...

LET OP: Houd de naam van het lokale account bij voorkeur kort, zonder spaties en andere rare tekens, dit voorkomt problemen met apps. Hoewel een wachtwoord wordt aanbevolen, is dat voor lokale accounts niet verplicht. Wil je het lokale account bij nader inzien alsnog aan een Microsoft-account koppelen, dan kan dat via de link **In plaats daarvan aanmelden met een Microsoft-account** (§2.7.2).

Privacyinstellingen aanpassen

Nadat het gebruikersaccount is aangemaakt en een pincode is ingesteld, wordt het venster met privacyinstellingen getoond. Scrol naar beneden om alle instellingen te doorlopen. Door bij elk item de onderste optie te kiezen wordt qua privacy de veiligste keuze gemaakt, maar zal je in sommige gevallen beperkt worden in de mogelijkheden. Twijfel je, dan helpt onderstaande informatie wellicht bij je keuze:

Locatie

Sommige apps hebben de fysieke locatie van het apparaat nodig (bijvoorbeeld voor het tonen van lokale weerberichten, de routenavigatie e.d.), deze locatiegegevens worden echter ook doorgegeven aan Microsoft. Deze optie kan beter worden uitgezet (blijkt een app na installatie de GPS-locatie nodig te hebben dan komt deze vanzelf met een melding). De locatiefunctie kan achteraf worden in- of uitgeschakeld via **Instellingen > Privacy en beveiliging > Locatie** (§2.11.11). Is de locatiefunctie ingeschakeld, dan kan de toegang ook per app afzonderlijk worden ingesteld.

• Mijn apparaat zoeken

Is deze optie geactiveerd dan kan de actuele locatie van je (al dan niet mobiele) apparaat via <u>https://account.microsoft.com/devices</u> redelijk nauwkeurig worden achterhaald. Deze functie kan achteraf worden in- of uitgeschakeld via **Instellingen** > **Privacy en beveiliging** > **Mijn apparaat zoeken** (§2.11.2).

• Diagnostische gegevens

Deze optie gaat over het verzamelen van persoonlijke gegevens die je tijdens het gebruik van apps invoert. Het kan van alles zijn: je browsegegevens, je handschrift e.d.! Volgens Microsoft worden deze gegevens verzameld om hun producten te verbeteren en fouten op te lossen. De keuze kan achteraf altijd nog worden aangepast via **Instellingen > Privacy en beveiliging > Diagnostische gegevens en feed-back** (§2.11.7).

• Handschrift en typen Microsoft verzamelt gegevens voor het verbeteren van de handschrift- en typherkenning binnen Windows-apps. Is daar geen behoefte aan, kies dan **Nee**. Handschrift- en typherkenning is achteraf in- of uit te schakelen via **Instellingen > Privacy en beveiliging > Persoonlijke instellingen voor handschrift en typen** (§2.11.6).

• Op maat gemaakte ervaringen

Op basis van de diagnostische gegevens verstrekt Microsoft tijdens het gebruik van Windows en apps 'adviezen' (oftewel advertenties) die aansluiten op het gebruik. Wordt deze optie uitgeschakeld (via Instellingen > Privacy en beveiliging > Diagnostische gegevens en feedback (§2.11.7) > Ervaringen op maat) dan worden de adviezen meer algemeen van aard. Wil je helemaal geen tips en suggesties van Windows ontvangen, schakel ze dan uit via Instellingen > Systeem > Meldingen > Extra instellingen (§2.2.3).

Instellingen van uw vorige pc terugzetten

Is aangemeld met een Microsoft-account dat al eens eerder aan een gebruikersaccount was gekoppeld dan kan je in het volgende venster kiezen van welke pc je een back-up van de instellingen, favoriete apps, en de in OneDrive opgeslagen bestanden wilt terugzetten. Standaard is dat van de pc waarop het laatst met het gebruikersaccount was aangemeld zodat je direct weer verder kan gaan waar je gebleven was! Wil je liever de huidige computer als nieuw apparaat instellen (of de gegevens liever van een andere computer dan de laatst aangemelde afhalen), klik dan op de link **Meer opties** (in het **Welkom terug ...**-scherm), link **Instellen als een nieuwe pc**.

Uw ervaring aanpassen

Is aangemeld met het Microsoft-account dan wordt in het volgende scherm gevraagd naar de manier waarop de pc gebruikt gaat worden. Aan de hand van de keuzes worden tijdens en na afloop van de setup 'persoonlijke tips, advertenties en aanbevelingen' weergegeven. Als je daar niet op zit te wachten, vink dan niets aan en ga direct verder met de link **Overslaan** (je keuze is achteraf altijd nog te wijzigen via **Instellingen** > **Persoonlijke instellingen** > **Apparaatgebruik**; §2.5.10).

Uw telefoon vanaf uw pc gebruiken

Is aangemeld met het Microsoft-account dan wordt in het volgende venster gevraagd of je je mobiel vanaf je pc wilt kunnen aansturen om te bellen, sms-en en je mobiele apps te benaderen. Deze koppeling is met behulp van de QR-code aan te maken (of later via **Instellingen > Bluetooth en apparaten > Mobiele apparaten**; §2.3.4). Klik op de link **Overslaan** als je je mobiel niet aan de pc wilt koppelen.

Aanmelden bij OneDrive

Is aangemeld met een Microsoft-account dan volgt de optie om een back-up van je persoonlijke bestanden in OneDrive op te slaan (met als bijkomend voordeel dat ze ook vanaf andere apparaten toegankelijk zijn). Hoewel dat aantrekkelijk klinkt, is het wel even oppassen! Microsoft noemt het namelijk een back-up, maar als je niet oppast dan worden de persoonlijke bestanden na verloop van tijd automatisch van de lokale opslag verwijderd (waarna ze alleen nog op aanvraag beschikbaar zijn). Dat kan een probleem worden wanneer je de toegang tot je Microsoft-account kwijtraakt!

Is deze online opslag niet gewenst, kies dan de optie **Geen back-up maken van mijn bestanden** (voorheen de link **Bestanden alleen opslaan op deze pc**), hiermee voorkom je dat OneDrive wordt geactiveerd en de standaard opslaglocatie van de persoonlijke mappen **Bureaublad**, **Documenten** en **Afbeeldingen** naar de map **OneDrive** worden verplaatst.

TIP: Zijn de persoonlijke mappen toch in OneDrive terechtgekomen en is dat ongewenst? In paragraaf 1.10 wordt uitgelegd hoe je synchronisatie van de persoonlijke mappen kunt beëindigen, waarna de originele opslaglocatie hersteld kan worden.

Browsegegevens Edge importeren

Is aangemeld met een Microsoft-account dan volgt nog een scherm met de optie om de browsegegevens van Edge (zoals de favorieten, browsegeschiedenis, cookies, aanmeldgegevens e.d.) te importeren. Dat is handig wanneer het account ooit op een andere pc is gebruikt, en de Edge-gegevens overgenomen moeten worden. Start je liever met een schone lei, kies dan voor de optie **Niet nu**.

1.4 De gebruikersinterface

Deze paragraaf bespreekt de gebruikersinterface van Windows 11, oftewel de taakbalk, het startmenu, het bureaublad en de app-vensters. Fervente Windows-gebruikers valt direct op dat de knoppen op de taakbalk (de balk onderaan het bureaublad) zijn gecentreerd, en het startmenu in het midden van het scherm opent. Verder is de interface van Windows 11 aanzienlijk gebruikersvriendelijker geworden ten opzichte van zijn voorgangers. Zo zijn het startmenu en het systeemvak veel overzichtelijker, en is er voldoende ruimte tussen aanklikbare items waardoor het minder snel fout gaat met een aanraakcommando.

TIP: De standaard kleurinstelling voor de gebruikersinterface is lichtgrijs. Zelf geef ik de voorkeur aan meer kleur, in paragraaf 2.5.2 is te lezen hoe je dat kunt instellen.

WERKEN MET TABLETS EN AANRAAKSCHERMEN

Windows 11 heeft een 9 inch scherm als minimumeis voor tablets e.d. Rekening houdend met de aanraakcommando's (zie de bijlage achterin het boek) is dat een groot genoeg formaat om er prettig mee te kunnen werken. Kan je het toch niet helemaal goed zien dan kan het interessant zijn om de tekstgrootte aan te passen (via Instellingen > Toegankelijkheid > Tekengrootte; §2.10.1) en/of de weergave in zijn geheel te vergroten (via Instellingen > Systeem > Beeldscherm; §2.2.1), opties Schaal en Beeldschermresolutie). Nadeel is wel dat er dan minder informatie op het beeldscherm past. Als alternatief kan een muis, stylus (een soort pen met rubberen dopje), digitale pen en/of toetsenbord uitkomst bieden. Denk daarbij aan een toetsenbord dat aan het scherm kan worden gekoppeld (zoals bij een Surface-tablet), of anders via een USB-adapter draadloos contact maakt.

1.4.1 De taakbalk

De taakbalk is het vertrekpunt voor het openen van een aantal veelgebruikte besturingselementen. Van links naar rechts op de taakbalk: het widgets-venster (met actueel nieuws), het startmenu/Win-X menu (met allerhande systeemtools), de zoekfunctie, Taakweergave (om snel te switchen tussen vensters en virtuele bureaubladen), de app **Copilot** (§1.8) en de aan de taakbalk vastgemaakte apps. Geheel rechts op de taakbalk is het systeemvak te vinden, met daarin app- en systeempictogrammen, de knop **Snelle instellingen** (waarbij de systeempictogrammen voor het netwerk, het geluid en eventueel de batterij zijn samengevoegd), de klok, het 'slapende' bel-icoontje voor de focusstand (§2.2.4) en de knop om het bureaublad weer te geven (het smalle streepje uiterst rechts).

De instellingen van de taakbalk zijn snel toegankelijk via een rechter muisklik op de taakbalk, optie **Taakbalkinstellingen** (hiermee opent **Instellingen** > **Persoonlijke instellingen** > **Taakbalk**; §2.5.8). Kan je niet wennen aan het gecentreerde startmenu en zie je de uitlijning liever op de klassieke wijze aan de linkerzijde? Dit is aan te passen via **Gedrag van taakbalk**, wijzig hier de optie **Uitlijning van taakbalk** in **Links uitlijnen** (in plaats van **Centreren**). Wordt de optie **Taakbalk automatisch verbergen** geactiveerd dan is de taakbalk alleen zichtbaar wanneer de cursor naar de onderkant van het scherm wordt bewogen. Zijn meerdere beeldschermen aangesloten dan worden nog een aantal instellingen toegevoegd, deze worden besproken in paragraaf 2.5.8.

1.4.2 Het startmenu (knop Start)

Het startmenu van Windows opent via de knop **Start** (de knop met het Windows-logo op de taakbalk). Het startmenu bevat naast een snelkoppeling naar de zoekfunctie (bovenin het venster) ook een gedeelte voor vastgemaakte apps (onder het kopje **Vast-gemaakt**) en een gedeelte voor aanbevolen apps en recent geopende bestanden (onder het kopje **Aanbevolen**).

Via **Instellingen** > **Persoonlijke instellingen** > **Startmenu** (§2.5.7) is de weergave van het startmenu aan te passen. Standaard toont het startmenu drie rijen met vastgemaakte apps. Het aantal rijen is bij onderdeel **Indeling** aan te passen naar vier rijen

(optie Meer vastgemaakte items) of twee rijen (optie Meer aanbevelingen), hetgeen invloed heeft op het aantal weergegeven aanbevolen apps en recente bestanden. De aanbevolen apps kunnen eventueel worden verborgen door de optie Recent toegevoegde apps weergeven uit te schakelen. Deactiveer de optie Aanbevelingen voor tips, snelkoppelingen, nieuwe apps en meer weergeven zodat er geen onnodige tips en irritante advertenties worden weergegeven. Heb je ook geen behoefte aan de recent geopende bestanden, schakel dan de optie Aanbevolen bestanden in Start, recente bestanden in Verkenner en items in jumplists uit (let op, want hiermee worden ook de lijsten met recent geopende bestanden in de jumplists (§1.4.5) en de Windows Verkenner gewist!).

De knop **Alles** opent een alfabetisch geordende lijst met alle geïnstalleerde apps en systeemtools. Bovenin deze lijst staat een overzicht van meestgebruikte apps (heb je hier geen behoefte aan, schakel bij **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Start-menu** dan ook de optie **Meestgebruikte apps weergeven** uit). Door op een van de kopjes (een letter of, wellicht meer voor de hand liggend, het &- of #-teken) te klikken, opent een alfabet-overzicht waarmee snel naar een andere letter in de lijst wordt gesprongen. De gele mapjes (bijvoorbeeld de map **Toegankelijkheid** en de door apps toegevoegde mappen) kunnen via het pijltje worden uitgeklapt zodat onderliggende onderdelen bereikbaar zijn. NB: de systeemtools in de mappen **Accessoires, Systeem** en **Windows Systeembeheer** (bekend van vorige Windows-versies) zijn verplaatst naar de 'app' **Windows Tools**.

Q Zoeken naar apps, instellin	gen en documenten						
Alle							
Meest gebruikt	Q Zoeken naar a	ops, inste	llingen e	n docun	nenten		
o Instellingen	Alle					< Terug	
Verkenner Systeem							
Z Ziggo GO		٩		#	А		
Microsoft Edge			С	D	F		
Outlook (classic)			_		_		
Xbox Game Bar		F	G	Н	I		
#		J	K	L	М		
3D-viewer		N	0	Р	Q		
А		D	c	т			
Aan de slag Systeem		N	3	Ļ			
С		V	W	Х			
Menno Schoone		Z	\oplus				
	Menno S	choone				Ċ	

De aan het startmenu vastgemaakte apps

Na de installatie van Windows bevat het startmenu in ieder geval al de door Microsoft toegevoegde apps en tools. Nieuw geïnstalleerde apps kunnen hier eenvoudig aan worden toegevoegd via de lijst **Alle**: klik met rechts op de betreffende app, optie **Aan Start vastmaken**. Onbelangrijke apps kunnen naar een minder prominente plek worden versleept, bij elkaar in een mapje worden geplaatst (door de ene app naar een andere te verslepen en ze zodoende te 'stapelen'), van het startmenu worden losgemaakt (optie **Van Start losmaken**) of helemaal van de computer verwijderd (optie **Verwijderen**). Dit laatste kan overigens ook via **Instellingen** > **Apps** > **Geïnstalleerde apps** (§2.6.1), klik bij de te verwijderen app op de knop met drie puntjes, optie **Verwijderen**.

Q Zoeken naar apps, instellingen en documenten							
Vastgem	aakt		Alles >				
C Edge	Microsoft 365 Copilot	Outlo X Verplaats naar voren	O Instellingen				
Kox	Solitaire & Casual Games	 Als administrator uitvoeren Sr 🔆 Van de taakbalk losmaken 	To Do				
LinkedIn	Rekenmachine	段 App-instellingen ① Verwijderen Кlaсонок кнок мал	Films en tv				

De gebruikersaccount-knop en de aan/uit-knop

Onderin het startmenu zijn op subtiele wijze de gebruikersaccount-knop (voor het vergrendelen, afmelden of switchen naar een ander gebruikersaccount) en de aan/uitknop (voor het afsluiten, opnieuw opstarten en het activeren van de slaapstand) verwerkt. Desgewenst kunnen hier nog knoppen voor het venster Instellingen, de persoonlijke mappen (voor documenten, afbeeldingen, muziek, video's en gedownloade bestanden), het netwerk en de persoonlijke map (een verzamelmap met alle persoonlijke mappen in de map **Gebruikers** op de C:-schijf) aan worden toegevoegd, dit gaat via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Startmenu** (§2.5.7) > **Mappen**.

TIP: Opent het startmenu niet meer? Zie paragraaf 1.17 voor verschillende mogelijkheden om dit probleem op te lossen.

DE AAN/UIT-KNOP VAN WINDOWS

De aan/uit-knop is op verschillende manieren toegankelijk: via het startmenu, het Win-X menu (§1.4.3), de toetscombinatie **Ctrl-Alt-Del**, de toetscombinatie **Alt-F4** (mits het bureaublad is geactiveerd) of het aanmeldscherm (§1.15). De computer is ook uit te zetten door de fysieke aan/uit-knop op de computerkast in te drukken, ook dan wordt Windows netjes afgemeld.

1.4.3 Het Win-X menu

Met een rechter muisklik op de startknop (bij aanraakschermen: door langdurig op de startknop te drukken) opent een menu met enkele veelgebruikte systeemtaken en opties voor slaapstand, afsluiten en herstarten. Dit menu is ook te openen met de toetscombinatie Win-X, vandaar dat het ook wel het Win-X menu wordt genoemd. Een aantal van de systeemtools die toegankelijk zijn via het Win-X menu, worden ook in dit boek behandeld. Denk bijvoorbeeld aan Apparaatbeheer (§6.5), Schijfbeheer (§6.3), Terminal (Beheerder) (§7.1) en venster Instellingen (hoofdstuk 2).

1.4.4 Items op de taakbalk: Zoeken, Taakweergave en Widgets

Uiterst links op de taakbalk staat de dynamische **Widgets**-knop (met onder andere het actuele weer, nieuws, aandelenkoersen en sportuitslagen). In het midden staat de startknop met direct rechts daarvan het zoekvak en de taakbalkknop **Taakweergave**, de app-knoppen **Copilot**, **Windows Verkenner**, **Edge** en **Microsoft Store** en eventueel zelf toegevoegde knoppen (zoals die voor venster Instellingen). De taakbalkitems Widgets, het zoekvak en Taakweergave worden hierna kort toegelicht. Maak je er geen gebruik van dan kunnen de knoppen desgewenst worden verborgen via **Instellingen** > **Persoonlijke instellingen** > **Taakbalk** (§2.5.8) > **Taakbalkitems**.

Het zoekvak

Het zoekvak opent de zoekfunctie van Windows (§1.11). De zoekfunctie is multifunctioneel: de zoekresultaten bevatten apps, bestanden, instellingen (voor bijvoorbeeld printers, resolutie e.d.) en webresultaten. De door Microsoft Bing getoonde informatie in het zoekvenster kan worden verwijderd via **Instellingen > Privacy en beveiliging > Zoekmachtigingen** (§2.11.9), deactiveer optie **Webzoekopdrachten van Microsoft Bing**. Het zoekvak is eventueel te wijzigen in een knop met zoekpictogram. Dit gaat via een rechter muisklik op de taakbalk, optie **Taakbalkinstellingen**, of via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Taakbalk** (§2.5.8), optie **Zoeken**.

Beste overeenkomst		
Outlook (classic) App	>	<u> </u>
Apps		Outlook (new)
Outlook	>	Арр
l 💁 Outlook (new)		C Openen
OutlookTools	>	☑ Nieuw bericht
Instellingen		 Nieuwe gebeurtenis Aqenda openen
Instellingen voor zoeken in de cloud	>	Als administrator uitvoeren
Verteller efficiënter laten werken in Outlook (experimenteel)	>	🛠 Van Start Iosmaken
Zoeken op het web		8 App-instellingen
Q outlook - Meer zoekresultaten weergeven	>	

De knop Taakweergave

Met de knop rechts naast de zoekknop opent **Taakweergave** (tevens te openen met de toetscombinatie **Win-Tab**, en voor aanraakschermen: met een veegbeweging met drie vingers naar boven). De taakweergave bevat een overzicht van alle openstaande apps zodat snel van app gewisseld kan worden (vergelijkbaar met het taakvenster dat met de toetscombinatie **Alt-Tab** wordt getoond). Taakweergave heeft tevens een optie om virtuele bureaubladen aan te maken en daartussen te switchen (§1.4.7).

De knop Widgets

Widgets zijn kleine appjes die op dynamische wijze actuele informatie laten zien, bijvoorbeeld het weer, nieuws, aandelenkoersen, sportuitslagen e.d. Het Widgets-venster is te openen met de knop **Widgets** uiterst links op de taakbalk (voor aanraakschermen: met een veegbeweging vanaf de linkerrand), met links de vastgemaakte widgets en rechts 'nieuwsberichten' (van onder andere MSN) en voorgestelde widgets. Elke widget heeft een eigen knop **Meer opties** (de knop met de drie puntjes). Hier vind je de opties **Widget vastmaken** (om de widget aan de bovenkant van het venster vast te maken), **Widget aanpassen** (om de widget naar eigen voorkeur aan te passen) en **Deze widget verbergen** (om de widget uit het venster te verwijderen). In het rechter gedeelte kan per widget worden aangegeven of deze moet worden vastgemaakt en per nieuwsbron worden aangegeven of deze voortaan gevolgd of juist geblokkeerd moet worden. Ook met de knop **Widgets toevoegen** (de +-knop bovenin de linker kolom van het widgets-venster) kunnen eenvoudig nieuwe widgets worden toegevoegd.

TIP: Lukt het niet meer om het widgets-venster af te sluiten (door op een leeg gedeelte van het bureaublad of de taakbalk te klikken), open dan **Taakbeheer** (via een rechter muisklik op Start, of met de toetscombinatie **Ctrl-Alt-Del**) en stop het achtergrondproces **Ervaringen-app starten** via een rechter muisklik, optie **Beëindigen**. Heeft dit niet geholpen, reset dan de browser Edge naar de standaard instellingen (§5.1).

1.4.5 De app-knoppen

Zodra je een app opent, wordt het app-icoontje in de vorm van een knop aan de taakbalk toegevoegd. Alle geopende apps krijgen een subtiel streepje onder de knop: zo is in één oogopslag te zien welke apps geopend zijn. Staan er meer vensters van dezelfde app open dan worden de knoppen 'gestapeld' weergegeven (zoals bij de meest rechtse knop voor Word in de afbeelding).

De aan de taakbalk vastgemaakte apps

Het is handig om veelgebruikte apps (zoals het venster Instellingen, je favoriete e-mailprogramma, etc.) aan de taakbalk vast te maken zodat ze niet meer omslachtig via het startmenu opgestart hoeven te worden. Standaard bevat de taakbalk al app-knoppen voor **Windows Verkenner**, **Edge** en **Microsoft Store**. Het vastmaken van extra apps is eenvoudig: sleep het icoontje van de app gewoon vanuit het startmenu naar de taakbalk! Het kan ook met een rechter muisklik op het icoontje van de app in het startmenu, optie **Aan de taakbalk vastmaken**. Of met een rechter muisklik op het icoontje dat in de taakbalk verschijnt wanneer de app wordt geopend, optie **Aan taakbalk vastmaken**. De volgorde van de knoppen op de taakbalk kan door middel van slepen worden aangepast. Wordt een app niet meer gebruikt dan is deze weer van de taakbalk los te maken met een rechter muisklik op de knop, optie **Van taakbalk losmaken**.

PROBLEMEN MET VASTGEMAAKTE APPS

Is het icoontje van een vastgemaakte app plots verdwenen (zodat bij een mouseover slechts een leeg vierkantje zichtbaar is) en laat de app zich niet meer losmaken van de taakbalk? Dit is te herstellen door de taakbalk te resetten: navigeer met de register-editor (§7.2) naar de registersleutel HKCU\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Explorer\Taskband, verwijder alle onderliggende registerwaarden (waaronder FavoritesResolve en Favorites) en meld tot slot het gebruikersaccount opnieuw aan. Let op, want alle vastgemaakte apps worden hierdoor verwijderd! Maak zo nodig vooraf eerst een schermafdruk van de taakbalk zodat je de indeling na de registertweak weer in ere kunt herstellen.

AAN DE TAAKBALK VASTGEMAAKTE APPS OPENEN MET HET TOETSENBORD

De aan de taakbalk vastgemaakte apps kunnen ook met het toetsenbord worden geopend, geactiveerd of geminimaliseerd. Gebruik hiervoor de **Win**-toets in com-

binatie met een numerieke toets: het cijfer **1** staat voor de eerste app op de taakbalk (geteld vanaf de knop **Taakweergave**), cijfer **2** voor de tweede app, etc. Staan er voor het betreffende programma meerdere vensters open, dan kan de toetscombinatie worden gebruikt om via de miniatuurweergaven door de vensters te bladeren.

Pop-upvenster met miniatuurweergaven

Wanneer met de muis over een app-knop in de taakbalk wordt bewogen, opent een pop-upvenster met miniatuurweergaven van alle openstaande vensters van die specifieke app. Deze functie is vooral handig wanneer meerdere vensters van dezelfde app open staan, en het venster dat je nu net nodig hebt achter andere vensters is verborgen. Via de miniatuurweergaven zijn deze 'verborgen' vensters snel te activeren (door op de bijbehorende miniatuurweergave te klikken) of af te sluiten (via kruisje rechts bovenin het miniatuurvenster). En wil je alleen even een korte blik op een van de vensters werpen, zonder deze te activeren? Beweeg de muis dan over een miniatuurweergave (zonder erop te klikken): het bijbehorende venster wordt hiermee naar de voorgrond gebracht, terwijl alle overige vensters tijdelijk worden geminimaliseerd.

Jumplist

Door met rechts op een app-icoontje in de taakbalk te klikken, opent de bij de app behorende **Jumplist**. Afhankelijk van de betreffende app bevat deze lijst snelkoppelingen naar recent geopende bestanden of websites en programma-afhankelijke opties (zoals het openen van een nieuw venster, het sluiten van alle openstaande vensters, de app vastmaken aan/losmaken van de taakbalk e.d.). Een regelmatig te openen bestand kan eventueel ook aan de jumplist worden vastgemaakt zodat deze altijd snel toegankelijk is: klik daarvoor met rechts op de in de jumplist getoonde (recent gebruikte) snelkoppeling en kies **Aan deze lijst vastmaken**.

PROBLEEM MET DE JUMPLIST OPLOSSEN

Het wil nog wel eens gebeuren dat een Jumplist van een specifiek programma er van het ene op het andere moment de brui aan geeft waardoor er geen recent geopende en vastgemaakte bestanden meer in de jumplist wordt getoond. Controleer in dat geval eerst via Instellingen > Persoonlijke instellingen > Startmenu (§2.5.7) of de optie Aanbevolen bestanden in Start, recente bestanden in Verkenner en items in jumplists wel is geactiveerd. Als dat het geval is, dan moet de oplossing gezocht worden in het resetten van de probleemveroorzakende jumplist (enig minpunt is dat de vastgepinde items hierna wel weer opnieuw aan de jumplist worden vastgemaakt moeten worden). Dit kan door het systeembestand te verwijderen dat de gegevens van de betreffende jumplist bevat. De systeembestanden voor de verschillende jumplists worden opgeslagen in de map %APP-DATA%\Microsoft\Windows\Recent\AutomaticDestinations (kopieer deze link en plak hem in de adresbalk van de Windows Verkenner; §1.9). Deze map is behoorlijk gevuld, en uit de bestandsnamen is niet op te maken bij welke programma's ze horen. Het juiste bestand zal daarom moeten worden achterhaald door gebruik te maken van een teksteditor als Kladblok (te openen via de zoekfunctie van Windows). Hiermee kan de inhoud van de bestanden worden doorzocht op vermeldingen van bestandsnamen die voorheen in de falende jumplist stonden. Dit klinkt simpel, de bestanden bevatten echter zoveel informatie dat het achterhalen van het juiste bestand een behoorlijk lastige opgave is. Is het bestand eenmaal gevonden dan kan deze worden verwijderd om de bijbehorende jumplist te resetten. Als alternatief voor dit tijdrovende zoekklusje zouden alle in de map aanwezige bestanden ook in één keer verwijderd kunnen worden, dat betekent dan echter wel dat de vastgepinde items van álle jumplists verloren gaan.

1.4.6 Het systeemvak

Geheel rechts op de taakbalk bevindt zich het systeemvak met snelkoppelingen naar de op de achtergrond draaiende apps (zoals OneDrive), veelgebruikte Windows-onderdelen (zoals het geluidsvolume, de netwerkverbinding, Windows-beveiliging, de batterijstatus, het penmenu, het schermtoetsenbord, het virtuele touchpad), de datum-/tijdvermelding en tot slot de 'knop' **Bureaublad weergeven**.

Het overloopmenu

Links in het systeemvak worden de app-pictogrammen voor de op de achtergrond draaiende apps getoond. Om het systeemvak overzichtelijk te houden, kunnen apppictogrammen in het overloopmenu worden verborgen (dit menu opent met het opwaartse pijltje). Via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Taakbalk** (of via een rechter muisklik op de taakbalk, optie **Taakbalkinstellingen**; §2.5.8) > **Andere systeemvakpictogrammen** is in te stellen welke app-pictogrammen direct zichtbaar zijn in het systeemvak (optie **Aan**), en welke worden verborgen in het overloopmenu (optie **Uit**). De pictogrammen kunnen desgewenst ook door middel van verslepen tussen het systeemvak en het overloopmenu worden verplaatst.

TIP: Is de computer uitgerust met een aanraakscherm dan kan het interessant zijn om de pictogrammen voor het penmenu, schermtoetsenbord en virtueel touchpad te activeren. Dit gaat via een rechter muisklik op de taakbalk, optie **Taakbalkinstellingen** (ook te openen via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Taakbalk**; §2.5.8) **> Systeemvakpictogrammen**.

Datum, tijd en kalender

Het systeemvak toont de tijd en de datum. Staan deze verkeerd ingesteld of wil je de weergave aanpassen, klik dan met rechts op de klok, optie **Datum en tijd aanpassen** (of via **Instellingen > Tijd en taal > Datum en tijd**; §2.8.1). Voeg eventueel secondes aan de klok toe via optie **Tijd en datum weergeven in het systeemvak**, optie **Seconden weergeven in systeemvakklok (verbruikt meer stroom)**. Met een linker muisklik op de klok openen twee vensters: de kalender en het meldingencentrum voor meldingen van Windows en apps. Heb je geen behoefte aan de kalender, minimaliseer deze dan met het pijltje in de rechterbovenhoek.

Snelle instellingen

Links van de datum en tijd is een gedeelte gereserveerd voor de zogenaamde 'snelle instellingen' voor het netwerk, het geluid en (indien aanwezig) de batterij. De pictogrammen voor deze onderdelen zijn samengevoegd tot één knop waarmee het venster **Snelle instellingen** geopend wordt. Dit venster bevat knoppen voor veelgebruikte functies zoals de wifi-verbinding, de Bluetooth-verbindingen, de vliegtuigstand, de batterijbesparende stand, de optie om naar een tweede scherm te projecteren, de nachtlamp, live ondertiteling en de toegankelijkheidsopties (gebruik eventueel het scrolmenu om de verborgen knoppen weer te geven). Sommige knoppen zijn alleen beschikbaar als de betreffende functionaliteit door de hardware wordt ondersteund, bijvoorbeeld de knop **Batterij** bij laptops en tablets.

Onder de knoppen van het venster **Snelle instellingen** zijn, afhankelijk van het apparaat, een of twee schuifregelaars toegevoegd. De schuifregelaar voor de helderheid van het beeldscherm wordt alleen bij laptops en tablets getoond. Is de batterij bijna leeg of is de lichtintensiteit te hoog om prettig naar het scherm te kijken, dan kan de helderheid hier naar beneden worden bijgesteld. Met de tweede schuifregelaar kan het geluidsniveau direct worden aangepast (dit gaat nog makkelijker door met het wieltje van de muis te scrollen zodra de muiscursor op het volume-icoontje in het systeemvak staat). Via het pijltje rechts naast de schuifregelaar (de knop **Audioapparaten beheren**) kan snel naar een andere geluidsuitgang worden geswitcht (bijvoorbeeld van de geluidsboxen naar de koptelefoon). Een rechter muisklik op het speaker-icoontje (in het systeemvak) toont drie opties: **Problemen met geluid oplossen**, **Volumemixer openen** en **Geluidsinstellingen**. De volumemixer is een handige tool voor het aanpassen van het volume van afzonderlijke geluidskanalen, waaronder de systeemgeluiden en het geluid van apps zoals de browser Edge, mediaplayer etc. (zie afbeelding). De optie **Geluidsinstellingen** opent het venster **Instellingen** > **Systeem** > **Geluid** (§2.2.2) alwaar nog meer instellingen voor het geluid kunnen worden doorlopen.

Apps		
0	Systeemgeluiden	d× 0 ● ∨
⊕	Audio van RemoteApp	4)) 100
-	Copilot	¢») 80 ∨
C	Microsoft Edge	4)) 100
4	VLC media player	d≫ 80 <u> </u>

Meldingencentrum

Tijdens het gebruik van de computer ontvang je met grote regelmaat meldingen die wellicht je aandacht nodig hebben. Dat kunnen systeemmeldingen van Windows zijn, of meldingen van apps. Het belang van de meldingen loopt nogal uiteen: van serieuze systeemgerelateerde problemen en praktische zaken zoals alarmen en agenda-items, tot notificaties van apps, social media (zoals Facebook, Twitter of Instagram) en Windows Feedback. Nieuwe meldingen verschijnen als een pop-up rechts onderin het scherm, direct boven het systeemvak. Doe je niets met deze pop-up dan wordt de melding bewaard in het **Meldingencentrum**. Het meldingencentrum opent met een klik op de klok, of met het naastgelegen bel-icoontje (mits deze is ingeschakeld via **Instellingen > Systeem > Meldingen** (§2.2.3) **> Meldingen**, optie **Belpictogram voor meldingen weergeven**). Gelezen of afgehandelde meldingen kunnen via het kruisje worden verwijderd.

Zorgt de grote hoeveelheid meldingen van een specifieke app of Windows-onderdeel voor veel ergernis, blokkeer deze dan met een rechter muisklik op het bericht, optie **Alle meldingen uitschakelen voor...** Wil je alleen de popups in het systeemvak en/of het afspelen van het meldingsgeluid blokkeren (maar nog wel de melding in het meldingencentrum ontvangen), klik dan

met rechts op een melding van deze app, optie **Instellingen voor meldingen openen** en deactiveer hier de opties **Banners met meldingen weergeven** en/of **Een geluid afspelen wanneer er een melding binnenkomt**. Via **Instellingen > Systeem > Meldingen** (§2.2.3) onder het kopje **Meldingen van apps en andere afzenders** is per app in te stellen of deze meldingen mag tonen (klik eventueel door om specifieke wijzigingen voor de betreffende app aan te brengen).

Wil je in zijn geheel geen meldingen meer ontvangen, schakel dan bij sub **Meldingen** de optie **Meldingen** uit. Wil je nog wel meldingen ontvangen maar mogen deze niet op het vergrendelingsscherm worden weergegeven en/of geen meldingsgeluid afspelen, klik dan door bij deze optie en vink de bijbehorende opties uit. Wil je de meldingen slechts tijdelijk dempen (bijvoorbeeld omdat je geconcentreerd aan het werk bent), activeer dan een focussessie (§2.2.4).

Taalbalk

Zijn meerdere invoertalen en toetsenbordindelingen geïnstalleerd (bij **Instellingen** > **Tijd en taal** > **Taal en regio**; §2.8.2) dan toont het systeemvak de taalbalk waarmee tussen de verschillende invoertalen en toetsenbordindelingen kan worden geswitcht (in de afbeelding de knop **NLD**).

Hardware veilig verwijderen en media uitwerpen

Om het risico op gegevensverlies te minimaliseren, is iedereen er gewend aan geraakt om een via USB aangesloten externe schijf, USB-stick of andersoortige opslag eerst netjes af te melden via de optie **Hardware veilig verwijderen en media uitwerpen** in het systeemvak. Inmiddels is dit niet meer nodig, schrijfcache wordt voor dergelijke media namelijk niet meer gebruikt. Dit kan wel van invloed zijn op de snelheid van het aangesloten opslagapparaat. Reageert deze traag, schakel schrijfcache dan alsnog in (via **Apparaatbeheer** (§6.5), onderdeel **Schijfstations**, rechter muisklik op de betreffende schijf, optie **Eigenschappen**, tabblad **Beleidsregels**, activeer de optie **Beste prestaties**). Hierdoor moet de betreffende opslag voortaan wel weer softwarematig losgekoppeld worden!

Digitale pen (stylus)

Is een digitale pen aangesloten en wordt deze geactiveerd (door op de knop van de pen te drukken), dan opent het **Microsoft Whiteboard** en wordt een pictogram voor het penmenu (een afbeelding van een schrijvende pen) aan het systeemvak toegevoegd. Via een klik op het **Pen**-pictogram opent het knipprogramma (§1.16). Dit is handig, want zo kan snel een schermafdruk gemaakt worden die vervolgens direct met de pen van aantekeningen kan worden voorzien. Met het virtuele whiteboard en de pen kunnen digitale schetsen worden gemaakt, bewaard en/of gedeeld. Deze feature

is alleen interessant wanneer wordt gewerkt met een aanraakscherm in combinatie met een digitale pen. Zie paragraaf 2.3.9 voor meer informatie over het gebruik van Windows Ink en de digitale pen.

Schermtoetsenbord

Een schermtoetsenbord is met name makkelijk voor aanraakschermen, maar kan ook met een gewoon scherm nuttig zijn wanneer er even geen toetsenbord is aangesloten. Maak je regelmatig gebruik van het schermtoetsenbord, voeg dan een snelkoppeling aan het systeemvak toe via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Taakbalk** (§2.5.8) **> Systeemvakpictogrammen**, optie **Schermtoetsenbord** (zie paragraaf 2.10.13 voor meer informatie over de schermtoetsenborden van Windows 11).

Esc · ! @ # \$ % ^ & * () - + Loc · 1 i 2 2 3 3 4 # 5 € 6 ¼ 7 ½ 8 ¼ 9 ' 0 ' - ¥ = ×	
Esc $\stackrel{\sim}{\cdot}$ $\stackrel{!}{1}$ $\stackrel{@}{2}$ $\stackrel{\#}{3}$ $\stackrel{\$}{3}$ $\stackrel{\%}{4}$ $\stackrel{\land}{5}$ $\stackrel{\&}{\epsilon}$ $\stackrel{*}{6}$ $\stackrel{()}{4}$ $\stackrel{)}{7}$ $\stackrel{-}{2}$ $\stackrel{+}{8}$ $\stackrel{*}{4}$ $\stackrel{()}{9}$ $\stackrel{)}{0}$ $\stackrel{-}{-}$ $\stackrel{+}{+}$ $=$ \times	
	\otimes
Tab q w e r t y u i o p { } ā å é ◎ p ū ú í ó ö [«] »	
Caps a s d f g h j k l β β β f g h j k l β β β β f g h j k l β β β β f g h j k l β β β β β f g h j k l β β β β f g h j k l β β β β f g h j k l β β β f g h j k l β β β f g h j k l β β β f g h j k l β β β f g h j k l β β f g h j k l β β f g h j k l β β β f g h j k l β f g h j k l β β f g h j k l β f g h j k l β β f g h j k l \beta f g h j k l β f g h j k l \beta f g h j k l β f g h j k l \beta f g h j k l β h j k	iter
Shift $z_{ac} \times c_{ac} \vee b n_{\tilde{n}} m_{\mu} < > ? / 2 \land$ Shift	Del
Ctrl Fn III ↓↓	NLD
	10:3

De knop 'Bureaublad weergeven'

Wordt met de muis over het smalle streepje uiterst rechts op de taakbalk bewogen, dan verschijnt de 'knop' **Bureaublad weergeven**. Met deze functie, die ook te activeren is met de toetscombinatie **Win-D**, worden in één moeite alle openstaande vensters geminimaliseerd of weer geopend. De knop **Bureaublad weergeven** is desgewenst van de taakbalk te verwijderen via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Taakbalk** (§2.5.8) **> Gedrag van taakbalk**, optie **Selecteer de uiterste hoek van de taakbalk om het bureaublad weer te geven**.

1.4.7 Het bureaublad

Het eerste wat in het oog springt bij het bureaublad, is de achtergrond. Direct na installatie van Windows toont het bureaublad de standaard Windows 11-afbeelding. De bureaubladachtergrond kan echter ook eenvoudig naar eigen smaak worden gepersonaliseerd met een afbeelding uit de eigen collectie, een effen kleur, een diavoorstelling of een roulerende Windows-spotlight foto! Dit gaat via een rechter muisklik op een leeg gedeelte van het bureaublad, optie **Aan persoonlijke voorkeur aanpassen** (of via **Instellingen > Persoonlijke instellingen) > Achtergrond**. Selecteer hier een van de volgende opties:

- **Afbeelding:** Er is keuze uit een standaardafbeelding van Windows of een foto uit de eigen collectie (knop **Door foto's bladeren**). Het internet staat overigens vol met de meest fantastische, gratis te downloaden wallpapers.
- Effen kleur: Het aantal achtergrondkleuren lijkt in eerste instantie beperkt, met de knop Kleuren weergeven kan echter elke gewenste kleur worden toegevoegd.
- Diavoorstelling: Selecteer de gewenste map met afbeeldingen (via de knop Bladeren) en wijzig desgewenst het interval om het bureaublad frequenter te laten wisselen (standaard is het interval ingesteld op 30 minuten). Wil je graag verrast worden met random foto's uit je fotoarchief, activeer dan de optie Volgorde van

afbeeldingen in willekeurige volgorde weergeven. De optimale weergave van een afbeelding of diavoorstelling is afhankelijk van de grootte van het beeldscherm, dat vergt dus wat experimenteren met de optie **Afbeelding aanpassen zodat deze op uw bureaublad past**! Zelf zie ik het liefst een (roulerende) fotocollage uit mijn fotoarchief (zoals in de afbeelding), daarvoor gebruik ik de tool **John's Background Switcher** (download: <u>https://johnsad.ventures/software/backgroundswitcher/</u>).

 Windows-spotlight: Windows-spotlight bevat een collectie prachtige afbeeldingen uit de zoekmachine Bing. Zodra Windows-spotlight is ingesteld als bureaubladachtergrond, wordt de snelkoppeling Kom meer te weten over deze foto aan het bureaublad toegevoegd. Beweeg de muis over deze snelkoppeling om meer te weten te komen over de getoonde foto (zoals waar deze genomen is). Met een dubbelklik opent Microsoft Edge met nog meer informatie, en met een rechter muisklik opent een venster met een viertal andere opties, en de mogelijkheid om de getoonde foto te waarderen (toekomstige afbeeldingen worden hier dan op afgestemd).

TIP: Wordt de spotlight-afbeelding niet meer ververst, personaliseer de afbeelding op het bureaublad (of het vergrendelingsscherm; §2.5.5) dan tijdelijk met een **Afbeelding** of **Diavoorstelling** en herstart Windows. Navigeer vervolgens met de Windows Verkenner naar de standaard verborgen map **C:\Gebruikers\inlognaam\AppData\Local**

Packages\Microsoft.Windows.ContentDeliveryManager_PakketID (de *PakketID* bestaat uit een reeks cijfers en letters), verwijder alle submappen en schakel vervolgens **Windows-spotlight** weer in. Werkt het nog steeds niet? Reset de browser Edge dan naar de standaard instellingen (§5.1).

Snelkoppelingen op het bureaublad

Het bureaublad is een centrale plek in Windows waar gemakkelijk naar teruggekeerd wordt. Het bureaublad is voor veel gebruikers dan ook een ideale locatie om snelkoppelingen naar mappen, bestanden, veelgebruikte programma's (apps) en websites op te plaatsen. Het advies is wel om het bureaublad hierbij overzichtelijk te houden.

Snelkoppelingen naar mappen en bestanden maak je eenvoudig vanuit de Windows Verkenner: klik met rechts op het bestand, optie **Meer opties weergeven**, optie **Kopiëren naar**, optie **Bureaublad (snelkoppeling maken)**. Let op: sla bestanden altijd eerst op in een van de persoonlijke mappen (**Documenten**, **Afbeeldingen** e.d.) en plaats daarna pas een snelkoppeling van zo'n bestand op het bureaublad, dit verkleint de kans dat bestanden per ongeluk worden verwijderd!

🕑 🔂 PDFill PDF Tools			ing	Aan Start vastmaken		
	Knippen Kopiëren Naam wijzigen	Delen Verwijderen		 Scannen met Microsoft Defender Openen met 	>	
	 Openen Openen met 	Enter >		Als pad kopiëren Delen Vorige versies terugzetten		
	 ∠ Delen ☆ Toevoegen aan Favorieten Comprimeren naar Ms pad kopiëren ∠ Eigenschappen 	> Ctrl+Shift+ Alt+Enter	c	Kopiëren naar > Knippen Kopiëren Snelkoppeling maken Verwijderen Vaam wijzigen Figenschappen		Bluetooth-apparaat Bureaublad (snelkoppeling maken) Documenten E-mailgeadresseerde Faxontvanger Faxontvanger Gecomprimeerde (gezipte) map
	S Delen met Skype			сценьспаррен	2	lextPad Dvd-rw-station (O:) SCHOONEPC (P:)

Het maken van een snelkoppeling naar een app gaat het makkelijkst door de betreffende app vanuit de app-lijst (te openen met de knop **Alles** in het startmenu) naar het bureaublad te slepen. De 'verborgen' systeemmap **Applications** (te openen door het pad **shell:appsfolder** in de adresbalk van de Windows Verkenner te plakken) bevat overigens nog véél meer apps waar ook een snelkoppeling van gemaakt kan worden: klik met rechts op de gewenste app, optie **Snelkoppeling maken**.

Ook het maken van een snelkoppeling naar een website is doorgaans eenvoudig: open de betreffende pagina in de browser en sleep het slotje in de adresbalk naar het bureaublad. Het nadeel van deze methode is dat het logo van de snelkoppeling na verloop van tijd vervangen wordt door het nietszeggende icoontje van de browser. In paragraaf 1.7 wordt een alternatieve manier beschreven om vanuit de browser Edge een snelkoppeling naar een website te maken waarbij het icoontje van de betreffende website wél wordt weergegeven.

De snelkoppelingen naar standaardonderdelen uit de Windows Verkenner (de map **Computer** (oftewel **Deze pc**), de prullenbak, de map met persoonlijke bestanden, het netwerk en het configuratiescherm) zijn eenvoudig aan het bureaublad toe te voegen of te verwijderen via **Instellingen > Persoonlijke instellingen > Thema's** (§2.5.3) **> Instellingen voor bureaubladpictogrammen**.

TIP: Zijn de aan het bureaublad toegevoegde snelkoppelingen niet zichtbaar? Controleer dan met een rechter muisklik op het bureaublad, optie **Beeld** of de optie **Bureaubladpictogrammen weergeven** is aangevinkt.

DE OPTIE 'BUREAUBLAD (SNELKOPPELING MAKEN)' HERSTELLEN

De optie **Bureaublad (snelkoppeling maken)** wil nog wel eens op onverklaarbare wijze uit het contextmenu (§1.4.8) van de Windows Verkenner (§1.9) verdwijnen. Dit is als volgt te herstellen: navigeer met de Windows Verkenner naar de map **C:\Gebruikers\inlognaam\AppData\Roaming\Microsoft\Windows\SendTo** (ook te openen met het commando SHELL: SENDTO in de adresbalk van de Windows Verkenner) en maak hier een nieuw tekstbestand aan (rechter muisklik, optie **Nieuw, Tekstdocument**). Wijzig de gehele naam (dus inclusief de extensie .txt; activeer zo nodig via de knop **Weergeven**, optie **Weergeven** de optie **Bestandsnaamextensies**) in **Bureaublad (snelkoppeling maken).DeskLink**, het probleem zou nu opgelost moeten zijn.

TIP: Het is vrij eenvoudig om extra bestemmingen toe te voegen aan de optie **Kopiëren naar** in het contextmenu, denk bijvoorbeeld aan de opslaglocaties voor foto's, video's en muziekbestanden (al dan niet via OneDrive). Dit gaat als volgt: plaats een snelkoppeling naar de betreffende map op het bureaublad (via de optie **Bureaublad (snelkoppeling maken)** in het contextmenu) en verplaats deze met knippen en plakken naar de map **SendTo**. Let op: bij sommige gebruikers worden de nieuwe locaties niet als opties aan het contextmenu toegevoegd, hier is (voor zover ik weet) nog geen oplossing voor.

Afmeting en rangschikking pictogrammen wijzigen

Vind je de pictogrammen op het bureaublad te groot of juist te klein? Het formaat kan eenvoudig worden gewijzigd met een rechter muisklik op het bureaublad, optie **Beeld**, opties **Grote**, **Normale** of **Kleine pictogrammen** (of op alternatieve wijze: minimaliseer alle apps met de toetscombinatie **Win-D**, druk vervolgens de **Ctrl**-toets in en scrol tegelijkertijd het wieltje van de muis op of neer). Een waarschuwing is wel op zijn plaats: door het verkleinen of vergroten van pictogrammen wordt de rangschikking op het bureaublad gewijzigd. De pictogrammen kunnen dan wel weer netjes worden geordend (door met rechts op een leeg gedeelte van het bureaublad te klikken en vervolgens te kiezen voor **Beeld**, **Pictogrammen Automatisch schikken**, eventueel aangevuld met de optie **Pictogrammen uitlijnen op raster**), maar de oude indeling komt hier niet mee terug.

Een back-up van de indeling van de bureaubladpictogrammen maken

Is de indeling van de snelkoppelingen op het bureaublad na een herstart van Windows een rommeltje geworden, ververs dan het bureaublad (via een rechter muisklik op het bureaublad, optie **Meer opties weergeven**, optie **Vernieuwen**), wijzig de naam van de snelkoppeling en/of verwijder het bestand **C:\Gebruikers***inlognaam***AppData\Local \loonCache.db**. Heb je veel snelkoppelingen op het bureaublad staan? Maak dan een back-up van de indeling, altijd handig om achter de hand te hebben wanneer de pictogrammen om een of andere reden door elkaar gehusseld zijn. Dit kan bijvoorbeeld met **DesktopOK** (download: <u>www.softwareok.com/?seite=Freeware/DesktopOK</u>; bestand **DesktopOK_x64.zip**). Klik op de knop **Opslaan** om de indeling vast te laten leggen in het bestand **C:\Gebruikers***inlognaam***\AppData\Roaming\DesktopOK\Desktop-OK.ini**. Gaat het mis dan kan de back-up met de knop **Terugzetten** eenvoudig worden teruggezet. Desgewenst kan de indeling ook in een apart DOK-bestand worden opgeslagen (via de menubalk, **DesktopOK**, optie **Pictogramindeling opslaan als '*.dok'**) zodat deze is over te zetten naar een andere computer of na een herinstallatie van Windows kan worden teruggezet (optie **Pictogramindeling laden uit '*.dok'**).

🗱 DesktopOK 11.57- (x64) 3840x1080			×				
DesktopOK Weergave Opties Info	Afsluiten	Minimaliseren r	naar systeemvak				
💑 Terugzetten 🛛 📮 Opslaan 🛛 🛞 Verwijderen	ab 🗮 🔻						
Pictogrammenindeling							
Naam	Tijd	Info					
3840x1080 1	3-2-2025 10:58:01						
3840x1080 13-1-2025 21:43:00							
3840x1082 19-3-2024 17:19:43							
3840x10831	25-1-2023 00:00:21						
Pictogrammen willekeurig plaatsen							
	🌖 Auto-update (SoftwareOK	a Doneren				

LET OP: Met DesktopOK wordt een back-up van de lay-out van de snelkoppelingen gemaakt, dus niet van de snelkoppelingen zelf! Wil je ook de snelkoppelingen veiligstellen, maak dan een kopie van de map **C:\Gebruikers***inlognaam***Bureaublad**. Dit is een preview van de

Computerbijbel voor Windows 11

4^e editie

Menno Schoone

SchoonePC

Dit boek is te bestellen op de pagina

www.SchoonePC.nl/boek

Word je computerproblemen de baas!

Ben je nog niet vertrouwd met de mogelijkheden van Windows 11? Of heb je zelfs regelmatig de neiging de computer het raam uit te gooien? Dan zet deze bestseller je computerleven op zijn kop! De Computerbijbel voor Windows 11 heeft namelijk tot doel je computerkennis en -vaardigheden te vergroten zodat je niet langer afhankelijk bent van de hulp van je kinderen, kennissen of een duurbetaalde computerdokter. Want hoe geweldig zou het zijn als je je computerproblemen voortaan zelf weet op te lossen?

Menno Schoone legt in begrijpelijke taal uit hoe je zonder ergernissen gebruikmaakt van Windows 11, zonder de moeilijke onderwerpen uit de weg te gaan. Dit boek is dan ook het ideale startpunt voor het oplossen én voorkomen van frustrerende computerproblemen. Problemen waar we uit onwetendheid allemaal wel eens tegenaan lopen! Er passeren ongekend veel praktische tips, trucs en gratis tools de revue. Niet voor niets wordt de Computerbijbel gezien als de meest waardevolle informatiebron voor het installeren, optimaliseren, beveiligen, onderhouden en gebruik van Windows 11!

Menno Schoone, bekend van de succesvolle website www.SchoonePC.nl, is gespecialiseerd in Windows. De website wordt dagelijks door duizenden bezoekers geraadpleegd en van de Computerbijbel voor Windows zijn inmiddels meer dan 125.000 exemplaren verkocht.

